

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 142/2013-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 24. apríla 2013 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Petra Brňáka v konaní o sťažnosti Ľ. L., T., zastúpeného advokátom JUDr. R. C., T., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. Z-2-35 Cb 1359/1993 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ľ. L. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom

Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. Z-2-35 Cb 1359/1993 porušené bolo.

2. Krajskému súdu v Bratislave prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. Z-2-35 Cb 1359/1993 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. Ľ. L. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 5 000 € (slovom päťtisíc eur), ktoré je Krajský súd v Bratislave povinný zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Krajský súd v Bratislave je povinný uhradiť Ľ. L. trovy právneho zastúpenia v sume 331,15 € (slovom tristotridsaťjeden eur a pätnásť centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. R. C., T., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. februára 2013 doručená s'ťažnosť Ľ. L., T. (ďalej len „s'ťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. R. C., T., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. Z-2-35 Cb 1359/1993.

S'ťažovateľ v s'ťažnosti uviedol:

„Ja, s'ťažovateľ som od 26. 4. 1993 účastníkom súdneho konania, ktoré prebieha na Krajskom súde Bratislava pod sp. zn. Z-2-35Cb 1359/1993, v ktorom si ako žalobca uplatňujem voči žalovanému svoj peňažný nárok.

Spomenuté súdne konanie nie je napriek skutočnosti, že vo veci súd prvého stupňa už 4 x rozhodol (jeho rozhodnutia boli zrušené odvolacím súdom) do dnešného dňa právoplatne skončené...

Dňa 26. 4. 2012 krajský súd vyniesol v poradí už štvrtý rozsudok, voči ktorému som dňa 28. 5. 2012 podal odvolanie.

V súčasnej dobe sa spis nachádza na odvolacom súde, ktorý má rozhodnúť o mojom odvolaní...

Samotná skutočnosť, že Krajský súd Bratislava v predmetnom konaní uskutočnil množstvo dielčích úkonov a vo veci vydal štyri rozsudky, nič nemení na tom, že účel súdneho konania, ktorým je odstrániť rozsudkom stav právnej a faktickej neistoty účastníkov konania, nebol do dňa spísania tejto sťažnosti naplnený...

Prieťahy v predmetnej veci idú podľa mňa predovšetkým na vrub súdu, ktorý vo veci nekonal efektívne a sústredene, v dôsledku čoho nebolo o mojej žalobe do dnešného dňa právoplatne rozhodnuté..."

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd o jeho sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo sťažovateľa L. L. na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky ako i právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu Bratislava v konaní vedenom pod sp. zn. Z-2-35Cb 1359/1993 porušené bolo.

2. L. L. sa priznáva finančné zadostučinenie vo výške 5 000,- €..., ktorú finančnú čiastku je povinný Krajský súd Bratislava L. L. vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Krajský súd Bratislava je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy jeho právneho zastúpenia v celkovej výške 323,50 €, a to na účet právneho zástupcu sťažovateľa... do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 142/2013-10 z 13. marca 2013 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného

súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť sťažovateľa.

Krajský súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 3169/13 z 2. apríla 2013, v ktorom uviedol:

«... vo veci vedenej na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. Z-2-35 Cb 1359/1993, bolo dňa 08. 03. 2013 tunajšiemu súdu doručené uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obo 60/2012 zo dňa 31. 01. 2013, ktorým bol zrušený rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. Z-2-35 Cb 1395/1993-401 zo dňa 26. 04. 2012, pričom následne bol v tejto veci vytyčený nový termín prerokovania veci na deň 02. 05. 2013, na ktorom bude súd postupovať podľa právne záväzného stanoviska Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „NS SR“)...

v súvislosti s konaním Krajského súdu v Bratislave sp. zn. Z-2-35 Cb 1359/1993 bol vydaný Nález Ústavného súdu slovenskej republiky č. k. II. ÚS 83/2012-25 zo dňa 19. 07. 2012, ktorý bol tunajšiemu súdu doručený dňa 12. 09. 2012...

Vydaniu predmetného nálezu predchádzalo podané odvolanie dňa 28. 05. 2013 proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. Z-2-35 Cb 1395/1993-401 zo dňa 26. 04. 2012, v dôsledku čoho bol súdny spis sp. zn. Z-2-35 Cb 1395/1993, predložený na konanie a rozhodnutie NS SR dňa 23. 07. 2012...

Vo veci rozhodol NS SR uznesením sp. zn. 4 Obo 60/2012 zo dňa 31. 01. 2013, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 22. 03. 2013...

Bezodkladne po tom, čo uznesenie NS SR... nadobudlo právoplatnosť, pokynom zákonného sudcu zo dňa 25. 03. 2013, bol na deň 02. 05. 2013, stanovený nový termín prerokovania veci...

V zmysle uvedeného konštatujem, že Krajský súd v Bratislave vo veci sp. zn. Z-2-35 Cb 1359/1993 od doručenia nálezom dňom 12. 09. 2012 až po súčasnosť, koná bez zbytočných prietáhov...“

Krajský súd vo vyjadrení z 2. apríla 2013 a právny zástupca sťažovateľa vo vyjadrení z 10. apríla 2013 ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne

pojednávane, preto ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, keďže od neho nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Sťažovateľ zároveň namietal aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným

spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

1. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd odkazuje na podrobné zhodnotenie priebehu a predmetu konania v jeho skoršom náleze

č. k. II. ÚS 83/2012-25 z 10. júla 2012 (ktorým rozhodoval o priet'ahoch namietaných protistranou v konaní, pozn.) a pripúšťa istú faktickú zložitost' veci, ktorá však neodôvodňuje celkovú neprimeranú dĺžku posudzovaného súdneho konania.

2. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd v posudzovanom konaní vedenom krajským súdom nezistil žiadne okolnosti, ktorými by sťažovateľ mohol prispieť ku vzniku priet'ahov v posudzovanom konaní.

3. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup krajského súdu v predmetnej veci.

Ústavný súd sa oboznámil s doterajším priebehom konania a zistil, že konanie sa začalo 26. apríla 1993 a doteraz nie je právoplatne skončené, pričom aj v poradí štvrtý rozsudok krajského súdu vo veci z 26. apríla 2012 bol odvolacím súdom zrušený a vec mu vrátená na ďalšie konanie. Vzhľadom na celkovú dĺžku posudzovaného konania v trvaní skoro desiatich rokov a zjavne neefektívnu činnosť krajského súdu prejavujúcu sa v opätovnom zrušovaní jeho rozsudkov odvolacím súdom ústavný súd hodnotí celé konania ako neefektívne, bez vyhodnocovania jednotlivých čiastkových úkonov krajského súdu.

Ústavný súd preto uzatvára, že vzhľadom na celkovú dĺžku konania (toho času v trvaní skoro desiatich rokov) a neefektívny postup krajského súdu prejavujúci sa v zrušení aj jeho štvrtého rozsudku vo veci odvolacím súdom je namieste konštatovať, že v posudzovanom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal.

Ústavný súd rozhodol v zmysle ustanovenia § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde a prikázal krajskému súdu, aby vo veci konal bez prietáhov. Ústavný súd prikázal krajskému súdu vo veci konať bez zbytočných prietáhov aj vzhľadom na to, že jeho skorším nálezom takýto príkaz krajskému súdu uložený nebol.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ žiadal o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 5 000 € z dôvodov uvedených v sťažnosti poukazujúc najmä na dlhotrvajúcu právnu neistotu.

Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadost'učinenia.

Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd považoval priznanie sumy 5 000 € s'ťažovateľovi za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Pri ustálení výšky finančného zadost'učinenia ústavný súd prihliadal na celkovú dobu posudzovaného súdneho konania a jeho priebeh a na mieru zavinenia krajského súdu na vzniknutých prier'ahoch v posudzovanom konaní.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. S'ťažovateľ bol vo veci úspešný, a preto bolo potrebné rozhodnúť o úhrade trov konania krajským súdom. Ústavný súd priznal s'ťažovateľovi trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2013 (prevzatie a príprava zastupovania, s'ťažnosť). Vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2013 je 1/6 z výpočtového základu, čo predstavuje za jeden úkon právnej služby odmenu v sume 130,17 € a 7,81 € režijný paušál, teda spolu za dva úkony 275,96 € spolu s 20 % daňou z pridanej hodnoty v sume 55,19 €, spolu 331,15 €. Z týchto dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný vyplatiť na účet právneho zástupcu s'ťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. apríla 2013